

Ecologische gebiedsvisie kanaal Gent-Brugge en omgeving

In opdracht van de Administratie Waterwegen en Zeewezen (AWZ) werken we in het IN 'verkennende ecologische gebiedsvisies' uit voor de meeste bevaarbare waterlopen. We doen dit volgens een vast stramien. In een 'omgevingsanalyse' verzamelen we de historische, huidige en potentiële abiotische en biotische gegevens, samen met de juridische en maatschappelijke randvoorwaarden en bestaande beleids-opties. Op basis hiervan stellen we natuurstreefbeelden voor. Naargelang het ambitieniveau werken we een minimaal en optimaal natuurontwikkelingsscenario uit, zodat een fasering in tijd en ruimte mogelijk is. De scenario's vormen de basis voor het aanduiden van gebieden met natuur als hoofd-, neven- of basisfunctie.

Het kanaal Gent-Brugge is zeer oud - de eerste uitgravingen gaan terug tot de 13^e eeuw - en de bedding volgt grotendeels de valleien van twee historische riviertjes, de Hoge Kale en de Zuidleie. Hierdoor is het verloop vaak heel kronkelend. De laatste 200 jaar is gestaag gewerkt om de bochten zoveel mogelijk af te snijden om het scheepvaartverkeer te vergemakkelijken.

De bermen van het kanaal hebben een hoge ecologische waarde: er zijn verschillende zeldzame vegetatietypes aanwezig. De kanaalbermen dienen ook als leefgebied, verbindingsweg en toevluchtsoord voor vele zeldzame soorten. Verschillende valleigebieden staan hydrologisch in nauwe relatie met het kanaal en hebben een hoge natuurbehoudswaarde (bv. laagveenrelicten in de vallei van de Zuidleie).

In de gebiedsvisie formuleren we beheer- en inrichtingsvoorstellen per zone. Daarbij maken we een onderscheid tussen de waterweg zelf en het aangrenzend gebied. Op basis van de huidige soortensamenstelling en de natuurpotenties bakken we een aantal zones af, die prioritair een natuurvriendelijk beheer vereisen. We leggen de relatie tussen het type oeververdediging en de oevervegetatie, met daaraan gekoppeld een aantal mogelijke natuurgerichte maatregelen.

De ecologische gebiedsvisie kan richting geven aan het (ecologisch) beleid van de waterwegbeheerder, de ruimtelijke planning en de opmaak van allerlei beheerplannen.

Een pdf-versie van de ecologische gebiedsvisie is beschikbaar op www.instnat.be.

Contactpersonen

Andy Van Kerckvoorde, tel: 02-528 89 02, e-mail: andy.vankerckvoorde@inbo.be - Kris Decler, tel 02-558 18 47; e-mail: kris.decleer@inbo.be

Jacobskruiskruid onder vuur, terecht of niet?

Over jacobskruiskruid wordt het schrikbeeld van een oprukkende sluipmoordeenaar van paarden opgehangen. Wij willen graag een paar wetenschappelijke feiten op een rijtje zetten.

Jacobskruiskruid bevat 'pyrrolizidine alkaloiden' (PA's). Dit zijn giftige stoffen die bij opname door dieren nauwelijks afgebroken worden en zich in de lever opstapelen.

Planten hebben gifstoffen evolutionair ontwikkeld als

afweermiddel tegen vraat door dieren. Deze strategie is effectief: paarden en runderen zullen uit zichzelf jacobskruiskruid niet aanraken. Toch kan een risico ontstaan wanneer de dieren geen ander voedsel vinden of wanneer jacobskruiskruid als hooi wordt aangereikt. Schapen en geiten zijn veel minder gevoelig voor PA's.

Een dodelijke dosis jacobskruiskruid komt neer op 50 tot 200 gram gedroogde plant per kg lichaamsgewicht. Voor een 20-jarig paard van 500 kg komt dit ruwweg neer op een jaarlijkse consumptie van 250 tot 1000 volgroeide planten. Meldingen van vergiftiging bij mensen zijn in West-Europa niet bekend.

De plant komt overal voor in Vlaanderen. Hij kiemt alleen op kale bodems en heeft een sterke voorkeur voor droge, lichtrijke, licht geroerde bodems. In weiden wijzen haarden van jacobskruiskruid meestal op overbegrazing. Jacobskruiskruid verschijnt ook op open plekken die door maaibeheer in de grasmat ontstaan. Verdient de plant hiervoor het etiket 'schadelijke soort'? Zijn aanwezigheid kan ook getuigen van evenwichtig biologisch leven in een grasland en met zijn weelderige bloemtrossen vormt hij een belangrijke voedselbron voor bloembezoekende insecten.

Over het algemeen is er geen reden tot ongerustheid. Als men toch maatregelen wil treffen, dan zal men vooral oog moeten hebben voor de lokale oorzaken. Brongerichte maatregelen kunnen zijn: het verlagen van de graasdruk, bijvoederen en/of het gebruik van lichtere machines. Waar dit niet mogelijk is, is een effectgericht beheer van één of twee maal (selectief) maaien per jaar een duurzaam alternatief.

Actieve bestrijding is in Groot-Brittannië inefficiënt gebleken en leidt soms tot een averechts effect: bespoten planten verliezen hun typische afstotelijke geur en het uittrekken van planten schept telkens weer gunstige kiemplaan-ten.

Jacobskruiskruid heeft ook een natuurlijke vijand: de jacobsvlinder. De oranje-zwart gekleurde rupsen kunnen in sommige jaren jacobskruiskruid op een perceel decimeren.

Contactpersonen:

Kris Decler, tel 02-558 18 47; e-mail: kris.decleer@inbo.be

Jan Wouters, tel 02-528 89 07; e-mail: jan.wouters@inbo.be